

shodný se současnou hovorovou ruštinou. Z hlediska porovnávacího je v dialektním materiálu zajímavá existence analogické konstrukce jako v češtině *Он их обижать не обидел* – zde na rozdíl od češtiny s alternací vidů. Podobně jsou uváděny také příklady užití dokonavých sloves ve významu dlouhotrvajícího děje (srov. *Ой што я ego поругала*) – obvykle se prefixy *no-*, *za-* (srov. staroruskou a staročeskou procesuální sémantiku „až k“ u těchto prefixů).

Pokud bychom měli celkově zhodnotit představený sborníkový výstup, lze napsat pouze následující: ostrovy pozitivní deviace jsou pečlivě skryty v přemíře roztržiténosti a rozkolísanosti jak tematické, tak kvalitativní. I přesto však čtenáři seznámení s tímto sborníkem doporučujeme, neboť představuje reprezentativní odraz současného dění v běloruské a širěji také ruské rusistice.

Stanislav Oplatek

Kontexty a konfrontace slovanských literatur očima mladých slavistů

GUNIŠOVÁ, E., PAUČOVÁ, L.: *Slovanský literární svět: kontexty a konfrontace I*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 243 s. ISBN 978-80-210-7915-1.

[74]

Předkládaný sborník vznikl na půdě brněnského Ústavu slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, kde se v polovině října konala mezinárodní vědecká konference. Jeho obsahem jsou práce především mladých slavistů, jejichž výzkum se soustřeďuje na rozsáhlou škálu témat nejen napříč slovanskými literaturami, ale i jazyky. Právě široké pojetí umožňuje zkoumat nejenom známější oblasti slovanských literatur, ale i ty, kterým se slavisté věnují méně. Tím vzniká prostor pro studium jistých specifík v oblasti slovanských literatur, jež dosud nebyly blíže zkoumány. Díky tomu se v něm objevily zajímavé příspěvky.

Doktorandská konference byla rozdělena do tří tematických bloků: literárního, lingvistického a historického. Přednášelo se rovněž v několika jazycích – českém, ruském, polském, slovenském a anglickém, neboť se svými příspěvky vystoupili doktorandi z českých i zahraničních univerzit. Svoji stať představil mimo jiné Gleb Maslov, který působí v Boloni. Jeho příspěvek nese název *Европейский символизм и регрессивные культурные модели* a autor se v něm zabývá symbolismem v souvislosti s regresivními modely.

Z literárního bloku jmenujme například zajímavou studii *Fenomén ženského cestopisu v slovenskej literatúre* od Elišky Gunišové či *Prostredie a postava v česko-slovenskom (dedinskom) realizme* od Simony Švandové, která se v příspěvku věnuje i psychologizaci postav. Obě práce zaujmou jednak svými tématy, ale především koncepcí, tedy tím, jakým způsobem autorky své stu-

die zpracovaly. Gunišová představuje první cestopis ve slovenské literatuře, který napsala žena. Stručně nastiňuje vývoj a historii cestopisu ve slovenské literatuře obecně, načež se těžiště příspěvku přesouvá již k jeho samotnému předmětu – představení spisovatelky Terezie Vansové a jejího díla, cestopisu s názvem *Paní Georgiadesová na cestách* (podtitul Veselý cestopis do Prahy na národopisnú výstavu). Autorka zde zachycuje i koncepci jejích děl.

Vansová se snaží čtenáři literaturu přiblížit a podle toho vybírá i téma a potažmo způsob zpracování, a to s ohledem na to, že ženy (ale i muži) nebyly tehdy příliš vzdělané, pokud jde o slovenštinu jako jazyk. Z toho vyplývá, že autorka koncipovala díla spíše pro takový typ člověka, který bude schopen tématu i pojetí rozumět. I proto tvořila díla, do nichž vložila naučné prvky. V průběhu svého vývoje cestopis jako žánr získává druhý rozměr – na jedné straně jde o zachycení reality na cestách opírající se o dokumentární prvky a na straně druhé je do tohoto žánru vložen i subjektivní prvek. Jedná se tedy o to, co autor na svých cestách zakouší a jaké jsou jeho subjektivní prožitky (jak na jedince působí a jak je vnímá). Inspirací pro spisovatelku Vansovou a prvotním impulsem, proč se začala věnovat cestopisu, jsou její vlastní zážitky na cestě do Prahy. Zkušenost pro ni byla tak silná, že se rozhodla tento žánr zvolit pro vlastní tvorbu. Autorka stati zdůrazňuje skutečnost, že Terezia Vansová je první žena, která se věnovala tomuto žánru. Současně do cestopisu vnáší i nové prvky a motivy.

Simona Švandová ve své studii věnuje pozornost koncepci prostoru a postav ve dvou slovanských literaturách – české a slovenské. Hledá jejich spojitosti a zabývá se psychologizací postav ve vesnickém prostředí a jejím pojetím. V neposlední řadě zkoumá autobiografické prvky dvou autorů – M. Kukučína a K. V. Raisa. Předmětem práce je rovněž výstavba (poetika) díla, kde zároveň vyzdvihuje jejich pozitiva. Koncept prostředí a života na vesnici zde hraje specifickou roli. K. V. Rais se podle autorky ve svých dílech věnuje popisu prostoru, což je vtaženo do souvislosti změn vztahů mezi lidmi. Rais dále demonstuje diference života na vesnici – pozitiva a negativa. Autorka se v další části soustředí na M. Kukučína, v níž zdůrazňuje, že v jeho díle je důraz kladen na pojetí mezilidských vztahů. Demonstuje, co mají společného a co naopak odlišného, a sleduje, co ovlivnilo postavy a jejich charakterové vlastnosti.

V lingvistickém bloku představila Mariya Rakova svoji působivou práci *Nářečí – kámen úrazu při překladu literárního textu*. Autorka se věnuje problematice překladu nářečních prvků v povídkách J. Radičkova a současně ukazuje na způsoby, jak dialektismy překládat.

Tomáš Dunko, jehož studie *Cigáni v dielach K. H. Máchy a A. S. Puškina*, náležející do bloku historického, se zabývá pojetím Romů v období romantismu, zejména v díle A. S. Puškina a K. H. Máchy.

Na konferenci zazněly i příspěvky koncipované komparatisticky: příkladně stať Katarzyny Jaworské *From Tango to Rock 'n' Roll. A Comparative*

Study in Two Dissident Dramas či práce Galiny Prokudinové s názvem *Ф. М. Достоевского «Преступление и наказание» и повести М. Горького «Трое»*. Další příspěvky se věnovaly specifickým tématům, z nichž lze zmínit vystoupení Dajany Vasiljevičové *Mezi aktivismem a každodenností: chorvatské „ženské psaní“ jako moment emancipace, individualizace a sebeidentifikace v patriarchální kultuře*, v němž autorka zkoumá koncepci psaní chorvatských prozaických spisovatelek. Autorka vykresluje ženu-spisovatelku a předsudky panující v této oblasti. Zmiňuje se o třech chorvatských autorkách – Dubravce Ugrešičové, Ireně Vrkljanové a Slavence Drakuličové –, zaměřujících se na identitu ženy v patriarchálním světě. Popisuje také pozici a percepci žen z pohledu společnosti, přičemž konstatuje, že v literatuře nadále dominuje především mužský prvek. Žena je primárně vnímána jako matka, a je tak stavěna do submisivní role. Na druhé straně muž – v roli spisovatele – je tím, kdo v podstatě utváří kulturu. V tomto duchu by měly spisovatelky i svá díla tvořit – autorka příspěvku se o tomto zmiňuje jako o „dcerách Illyrských“ a „matkách národa“. Píše i o A. G. Matošovi, jehož percepcie žen je stavěna na bázi klasického modelu podřízení ženy muži. Tato submisivní role je pro něj podstatná. K opačným stanoviskům má negativní postoj. Podle něj se ženy nacházejí na „nižší“ úrovni. Jejich role je zřejmá již po staletí – starost o potomky a vedení domácnosti. Je to role ženy coby bytosti, která není schopna života v intelektuální rovině a jejíž vlastní tvorba není namístě.

1761

Sborník *Slovanský literární svět: kontexty a konfrontace I* v jednotlivých článcích demonstruje zajímavé motivy a prvky; věnuje se z různých úhlů pohledu i významným osobnostem a specifickým v jejich tvorbě. Ukazuje také na tematické a metodologické preference mladé slavistické generace, na jejich způsob uvažování a traktování analyzované látky.

Magdalena Marie Sedláčková

Hledání „velkého času“ Michaila Bachtina

МАХЛИН, В. А.: *Большое время: Подступы к мышлению М. М. Бахтина*. Opuscula Slavica Sedlcensia, tom VIII. Redakcja tomu Roman Mnich i Roman Bobryk. Siedlce: Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcah, 2015. ISBN 978-83-64884-68-9.

Při čtení nové knihy ruského literárního teoretika Vitalije Machlina o „velkém čase“, resp. podnětech Michaila Bachtina, které – na rozdíl od konjunkturních pojednání ruské i tzv. západní literární teorie – pokládá za klíčové, jsem si uvědomil, že Bachtinovo dílo, jakkoli možná idealizované, jemuž se připisuje více, než v něm reálně je, do něhož se vkládají další významy a rozvíjejí se byť jen myšlenkové náznaky, fragmenty, střepiny, poskytlo přede-